

2027– 2029

Sammanfattning

Med stöd av bland annat Folkbildningsrådets Samlade bedömning 2025¹ föreslår Folkbildningsrådet att följande medel, utöver det som beslutats för statens budget 2026 samt aviserats för 2027–2028, år 2027 anvisas:

- **189 miljoner kronor permanent till folkhögskolan för förstärkning av det ordinarie statsbidraget (anslag 13:2), som kompensation för kostnadsökningar, samt en årlig pris- och löneomräkning av anslaget som för 2027 beräknas till 53 miljoner kronor.**
- **150 miljoner kronor till studieförbunden år 2027, samt ytterligare 150 miljoner kronor 2028 och 200 miljoner kronor 2029 som en återföring av den neddragning av statsbidraget som genomförts 2024–2026 (anslag 13:1).**
- **290 miljoner kronor 2027, 580 miljoner kronor 2028 samt 443 miljoner kronor årligen från och med 2029 till en kompetensförsörjningssatsning som omfattar 2 500 nya årsstudieplatser på folkhögskola höstterminen 2027, samt 5 000 årsstudieplatser från och med 2028 (anslag 13:2).**
- **5 miljoner kronor årligen för att sammanställa regionala planeringsunderlag för kompetensförsörjning på folkhögskola och genom studieförbund inom landets regioner samt fördela statsbidrag för yrkesinriktade kurser utifrån dessa underlag.**
- **200 miljoner kronor årligen 2027–2029 till insatser för stärkt motståndskraft mot otillbörlig informationspåverkan, beredskap och civilt försvar.**

Vidare föreslås att Folkbildningsrådets kostnader för förvaltningen av statsbidragen till studieförbund och folkhögskolor ska belasta de båda folkbildningsanslagen 13:1 och 13:2 inom utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid.

¹ Folkbildningsrådets samlade bedömning: Folkbildningens betydelse för samhället 2025, Folkbildningsrådet 2026.

Ekonomiska förutsättningar

Folkhögskolans ekonomi

Folkbildningsrådets förslag

- Att anslag 13:2 Statsbidrag till folkhögskola tillförs 189 miljoner kronor permanent, som kompensation för kostnadsökningar, i syfte att ge bättre möjligheter för deltagare i behov av särskilt stöd, exempelvis på grund av en funktionsnedsättning eller otillräckliga kunskaper i svenska språket, och för unga som inte slutfört grund- eller gymnasieskolan.
- Att anslaget omfattas av en årlig pris- och löneomräkning, för 2027 med 53 miljoner kronor.

Skälen för förslaget

Folkhögskolan är en mycket viktig utbildningsform för personer som det övriga utbildningssystemet inte har förmått ge rätt förutsättningar.

Närmare hälften av deltagarna på folkhögskolans allmänna kurs har en funktionsnedsättning och har erfarenheter av att inte ha klarat utbildningen i andra skolformer, exempelvis gymnasieskolan eller kommunal vuxenutbildning. I folkhögskolan får många självförtroendet åter samt vilja och förmåga att gå vidare till andra studier eller till arbete.

Unga som varken arbetar eller studerar är en annan grupp, delvis överlappande med ovanstående, som folkhögskolan har stor erfarenhet av och god förmåga att ge rätt verktyg för att klara utbildningen.

Folkhögskolan har dock under de senaste åren hamnat i en mycket ansträngd ekonomisk situation, inte minst på grund av otillräcklig uppräknings av statsbidraget. I en uppföljning som Folkbildningsrådet gjorde våren 2025 beskriver folkhögskolor att de lagt ner kurser och varit tvungna att minska det stöd de kan ge till deltagarna. Personal har sagts upp och neddragningarna medför att allt färre kan erbjudas en plats. Detta betyder att folkhögskolans kompensatoriska funktion försvagas och att dess möjlighet att bidra till en välfungerande arbetsmarknad och ökad

genomströmning i utbildningssystemet försämras. Två skolor har avvecklats under föregående år, varav den ena genom konkurs, medan trycket på kvarvarande utbildningsplatser är högt. Det förstärkningsbidrag som fördelas till folkhögskolor för att ge bättre förutsättningar för personer med funktionsnedsättning eller som har behov av språkligt stöd uppnår, trots regeringens satsning i budgetpropositionen för 2026, endast en kostnadstäckning på cirka 68 procent. Konsekvensen av det är att dessa deltagare inte ges lika goda förutsättningar som deltagare utan funktionsnedsättning.

En konsekvens av det trängda ekonomiska läget är också att unga som varken arbetar eller studerar och som har gått studiemotiverande folkhögskolekurs (SMF) eller omfattats av liknande insatser inte kan garanteras en plats på allmän kurs om de vill studera vidare. Därmed kan de inte heller uppnå grundläggande behörighet för vidare studier.

Folkbildningsrådets årliga rapport om folkhögskolornas ekonomi² visar att folkbildningsverksamheternas sammanlagda bidrag från stat och regioner inte motsvarar kostnaderna. Underskottet täcks på olika sätt, framför allt genom huvudmannabidrag eller överskott i konferensverksamhet. De folkhögskolor som varken har huvudmän som kan täcka underskottet eller överskott från annan verksamhet möter stora ekonomiska utmaningar och går ofta med förlust. Detta gäller främst ett antal rörelseägda skolor.

Kostnaderna för studieförbund och folkhögskolor för löner, lokaler och andra delar i verksamheten ökar i takt med den allmänna ökningen av priser och löner. Justerat för inflation har anslaget till folkhögskolorna minskat med 15,2 procent eller 440 miljoner kronor mellan 2018 och 2024. Få verksamheter har emellertid fått en fullständig täckning för den höga inflationen åren 2022 och 2023, varför andra jämförelser kan vara rimligare. En sådan är kostnadsutvecklingen för komvux gymnasiala vuxen- och påbyggnadsutbildning. Från 2017 till 2024 har kostnaden för dessa utbildningar, enligt Skolverkets kostnadsstatistik, ökat med närmare 59 procent per helårselev. Det kan jämföras med att folkhögskolans statsbidrag från 2017 till och med år 2026 har ökat med knappt 16 procent per helårsdeltagare.

Parallellt med dessa kostnadsökningar har deltagargruppen på folkhögskolans allmänna kurser förändrats över tid. Allt fler personer har stora utmaningar, både studiemässigt och i sin livssituation. Det kräver större och mer komplexa insatser och därmed mer resurser. Samtidigt finns

² Folkhögskolornas ekonomi 2024, Folkbildningsrådet 2025.

en ökad efterfrågan på folkhögskolans särskilda lärmiljö i kommunerna, inte minst i fråga om unga som avbrutit skolgången, som varken arbetar eller studerar, som har funktionsnedsättningar eller psykisk ohälsa eller befinner sig i riskmiljöer.

Folkhögskolan erbjuder arbetssätt som ser till individens egna drivkrafter och förmågor, ger utrymme för att få ta nya kliv i sin egen takt och på egna villkor. Det är tid att förstärka folkhögskolornas förutsättningar att bidra till kompetensförsörjningen samt att motverka utslagning och ekonomisk utsatthet och ungas ohälsa.

Närmare om beräkningen av förslaget

År 2025 var statsbidraget per årsstudieplats 76 461 kronor.

Folkbildningsrådets årliga rapport om folkhögskolans samlade ekonomi visar att kostnaden för en årsstudieplats på folkhögskola var 115 992 kronor för 2024. Verksamhet på folkhögskola samfinansieras av staten och regionerna. Regionernas bidrag samma år var 27 489 kronor per årsstudieplats. Summan inkluderar huvudmannabidrag, mobilitetsersättning vid studier i annan region samt inomregionalt bidrag.

För att täcka kostnaderna för utbildning på folkhögskola skulle statsbidraget i ett första steg 2027 behöva öka med 8 104 kronor per årsstudieplats före indexuppräknings, vilket motsvarar 259 miljoner kronor i ökat statsbidrag till folkhögskolan. I snitt beräknas dessutom andra utbildningsverksamheter få del av en pris- och löneomräkning om 1,92 procent, vilket för folkhögskolans del skulle motsvara 53 miljoner kronor.

I budgetpropositionen för 2026 har regeringen gjort en treårig satsning på totalt 70 miljoner kronor till folkhögskolan, vilket innefattar 30 miljoner kronor riktade till målgruppen deltagare med funktionsnedsättning samt 40 miljoner kronor till språkförstärkande insatser på folkhögskola. Genom denna satsning har förutsättningarna förbättrats, men uppräkningsen är fortfarande otillräcklig.

Folkbildningsrådet föreslår därför 189 miljoner kronor till en permanent förstärkning av statsbidraget per årsstudieplats vid folkhögskola plus en pris- och löneomräkning med 53 miljoner för 2027. Sammantaget äskas alltså 242 miljoner kronor 2027.

Studieförbundens ekonomi

Folkbildningsrådets förslag

- **Att 150 miljoner kronor tillförs studieförbunden år 2027, samt ytterligare 150 miljoner kronor år 2028 och 200 miljoner kronor år 2029 som återföring av den neddragning av anslag 13:1 som genomförts 2024–2026.**

Skälen för förslaget

Studieförbunden utgör en bärande infrastruktur för bildning, kultur och demokratiskt deltagande. De finns i landets alla kommuner och erbjuder lokala mötesplatser för organiserat engagemang. Många grupper som saknar andra arenor för lärande och gemenskap är beroende av studieförbundens verksamhet, inte minst i landsbygder och socioekonomiskt utsatta områden.

Under perioden 2024 till 2026 har statsbidraget till studieförbunden minskat med totalt 500 miljoner kronor, samtidigt som kostnaderna ökat i takt med den allmänna prisutvecklingen. Folkbildningsrådets kartläggning av studieförbundens ekonomi 2024³ visar ett underskott på 216 miljoner kronor för studieförbundens folkbildningsverksamhet. Justerat för inflation har anslaget minskat med 35 procent eller cirka 845 miljoner kronor sedan 2018.

Konsekvenserna är omfattande. Studieförbunden har sagt upp cirka tusen medarbetare – nästan var fjärde anställd. Var femte studieförbundslokal som fanns 2023 har stängts. Färre studiecirklar, kulturprogram och folkbildningsaktiviteter genomförs. Endast 80 procent av antalet arrangemang som genomfördes våren 2023 startade våren 2025.^{4,5} På många mindre orter har de nationella minoriteternas mötesplatser försvunnit, eftersom det ofta har varit studieförbunden som erbjudit lokaler till dessa verksamheter.

Sammantaget innebär detta en gradvis försvagning av civilsamhällets infrastruktur. Därmed minskar möjligheterna att nå uppsatta mål inom

³ Studieförbundens ekonomi 2024, Folkbildningsrådet 2025.

⁴ Nedskärningarnas konsekvenser – en initial analys av hur minskade anslag och ansträngd ekonomi påverkar folkbildningen, Folkbildningsrådet 2025.

⁵ Utan infrastruktur, ingen folkbildning – Skyltar plockas ned, ljuset släcks och lokaler lämnas, Studieförbunden i samverkan 2025.

bland annat demokrati-, kultur- och civilsamhällespolitiken, samt politiken för de nationella minoriteterna. Arbetet mot ofrivillig ensamhet riskerar också att påverkas negativt.

Att återställa statsbidraget under en treårsperiod skulle vara en strategisk investering i demokratins långsiktiga motståndskraft och kulturella livskraft. Studieförbunden skulle få möjlighet att återetablera sig i kommuner där verksamhet har avvecklats, återanskaffa lokaler och anställa nya medarbetare. Stärkt kapacitet hos studieförbunden förbättrar förutsättningarna för samverkan med civilsamhällets organisationer och andra offentliga aktörer, samt bidrar till likvärdig tillgång till folkbildning och kultur i hela landet. Ett återställande av statsbidraget skulle minska risken för ytterligare strukturell nedmontering av den folkbildande infrastrukturen, och stärker förutsättningarna för långsiktig måluppfyllelse inom demokrati-, kultur- och civilsamhällespolitiken samt politiken för de nationella minoriteterna.

Att låta anslaget ligga kvar på dagens nivå skulle innebära en fortsatt nedmontering av redan uppbyggda strukturer. Staten riskerar att förlora den långsiktiga avkastningen på tidigare investeringar i folkbildning i form av samarbeten med civilsamhälle, kulturliv och kommuner. När studieförbundens närvaro minskar ökar också skillnaderna i tillgång till kultur, bildning och organiserat engagemang mellan olika delar av landet. Det har en negativ inverkan på social sammanhållning, integration, demokratifrämjande insatser samt de kulturella och kreativa näringarna och politiken för att hela Sverige ska leva. För individen innebär uteblivna medel minskade möjligheter till deltagande i folkbildning och kulturverksamhet, vilket särskilt drabbar grupper som saknar alternativa arenor för lärande och gemenskap.

Folkbildningsrådets förvaltningskostnader

Folkbildningsrådets förslag

- Att Folkbildningsrådets kostnader för förvaltningen av statsbidragen till studieförbund och folkhögskolor ska kunna belasta de båda folkbildningsanslagen 13:1 och 13:2 inom utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid.

Skälen för förslaget

Sedan 2024 kan Folkbildningsrådets kostnader för att fördela statsbidragen till studieförbund och folkhögskolor enbart belasta anslag 13:1 Statsbidrag till studieförbund. Det är en missvisande konstruktion som ger riksdagen ett felaktigt beslutsunderlag. Folkbildningsrådets förvaltningskostnader uppstår i relation till arbetet med såväl studieförbund som folkhögskolor, och kostnaderna belastar i praktiken båda anslagen. För att studieförbunden ska kunna kompenseras för det avlyft som nu görs krävs komplicerade beräkningar närmare två år i förväg. De uppskattningar som då blir nödvändiga riskerar att leda till ett feldimensionerat avlyft. Ännu en konsekvens är att när regeringen tillför extra medel till eller ställer särskilda krav på Folkbildningsrådets återrapportering måste samtliga kostnader som uppstår hos Folkbildningsrådet belasta anslaget till studieförbunden, oavsett om insatserna gäller folkhögskolor eller studieförbund.

Anslag 13:1

Folkbildningsrådet föreslår att nuvarande beskrivning av anslag 13:1, "Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till studieförbund och för utgifter för Folkbildningsrådets kostnader för att fördela statsbidrag i enlighet med förordningen (2015:218) om statsbidrag till folkbildningen..." i *första hand* ersätts med följande formulering:

"Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till studieförbund och för del av de förvaltningskostnader Folkbildningsrådet har för att fördela statsbidrag till studieförbund och folkhögskolor i enlighet med förordningen (2015:218) om statsbidrag till folkbildningen..."

I *andra hand* med följande formulering:

"Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till studieförbund och för utgifter för Folkbildningsrådets kostnader för att fördela statsbidrag till

studieförbund i enlighet med förordningen (2015:218) om statsbidrag till folkbildningen...”

Anslag 13:2

Folkbildningsrådet föreslår att nuvarande formulering för anslag 13:2, ”Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till folkhögskolor...” i *första hand* ersätts med följande formulering:

”Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till folkhögskolor och för del av de förvaltningskostnader Folkbildningsrådet har för att fördela statsbidrag till studieförbund och folkhögskolor i enlighet med förordningen (2015:218) om statsbidrag till folkbildningen...”

I *andra hand* med följande formulering:

”Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till folkhögskolor och för utgifter för Folkbildningsrådets kostnader för att fördela statsbidrag till folkhögskolor i enlighet med förordningen (2015:218) om statsbidrag till folkbildningen...”

Särskilda satsningar

Folkhögskolans roll för regional kompetensförsörjning

Folkbildningsrådets förslag

- Att 290 miljoner kronor 2027 (halvårseffekt), 580 miljoner kronor 2028 samt 443 miljoner kronor årligen från och med 2029 tillförs anslag 13:2 för en kompetensförsörjningssatsning som omfattar 5 000 årsstudieplatser på folkhögskola. Från och med år 2029 beräknas platserna delfinansieras av regionerna.
- Att Folkbildningsrådet tillförs 5 miljoner kronor årligen för att sammanställa regionala planeringsunderlag för kompetensförsörjning på folkhögskola och genom studieförbund inom landets regioner samt fördela statsbidrag för yrkesinriktade kurser utifrån dessa underlag.

Skälen för förslagen

I oktober 2025 var antalet arbetslösa i Sverige 509 100 personer. Detta motsvarar 8,9 procent av arbetskraften och är en relativt hög siffra jämfört med för ett år sedan då antalet arbetssökande uppgick till 459 000 personer. Kompetensbrist är en stor samhällsutmaning som påverkar Sveriges tillväxt negativt. Det finns stora behov av utbildad personal inom områden som IT, teknik och vård, och inom både gymnasiala och eftergymnasiala yrken.

Folkbildningsrådet har under hösten 2025, i samverkan med Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) samt de 21 regionerna, kartlagt regionernas behov av årsstudieplatser på folkhögskola. Kartläggningen visar tydligt att landets regioner ser folkhögskolan som en avgörande faktor för att stärka landets kompetensförsörjning, bidra till en förbättrad matchning på arbetsmarknaden och därmed en starkare tillväxt. Enligt regionerna och SKR kompletterar folkhögskolan det utbildningsutbud som erbjuds inom gymnasieskolan, komvux och yrkeshögskolan. Enligt Sveriges regioner skulle platser bland annat på allmän kurs med yrkesförberedande

profil stärka kompetensförsörjningen och underlätta övergångar till andra utbildningsformer.

Mot bakgrund av kartläggningen föreslår Folkbildningsrådet att 2 500 nya årsstudieplatser tillförs folkhögskolan med start hösten 2027 för att utökas med ytterligare 2 500 platser 2028 till totalt 5 000 årsstudieplatser, och därefter permanentas. Platserna bör användas till utbildningar med inriktning mot yrken som regionerna har bedömt som särskilt angelägna för den regionala kompetensförsörjningen. Folkhögskolans utbildningar och pedagogik har tidigare visat sig framgångsrika vad gäller exempelvis utbildningar till yrken inom vård och omsorg. Satsningen kan även omfatta språkstärkande delar.

Jämfört med andra utbildningsformer på grundläggande och gymnasial nivå bör folkhögskolans nivåer kunna öka för att utbildningssystemet i högre grad ska möta utbildningsbehoven i hela landet. De demografiska utmaningarna med hög arbetslöshet och stor andel med otillräckliga kunskaper i svenska och svag förankring på arbetsmarknaden talar starkt för fler utbildningsplatser på folkhögskola.

Inom ramen för den föreslagna satsningen föreslås folkhögskolorna ges möjlighet att hos Folkbildningsrådet ansöka om statsbidrag motsvarande ett visst antal platser. Statsbidraget fördelas sedan utifrån ansökningarna och de identifierade utbildningsbehoven.

Sedan hösten 2022 har antalet årsplatser i folkhögskola minskat från 37 000 till 32 000. Av dessa är 4 000 borttagna platser resultatet av att en tillfällig satsning upphörde genom budgetpropositionen för 2023, och 1 000 borttagna platser är en konsekvens av Folkbildningsrådets eget beslut att minska antalet årsplatser år 2024 i syfte att nå en högre ersättning per årsplats.

Folkhögskolan har tidigare visat många exempel på god förmåga att svara upp mot aktuella samhällsbehov. Ett sådant är den särskilda satsning på yrkesutbildning som folkhögskolan genomförde under pandemin (2020–2022). Hälften av platserna var öronmärkta för utbildning inom vård och omsorg, men folkhögskolan genomförde även andra yrkesutbildningar utifrån regionala och lokala behov, till exempel kock, fastighetsskötare, sängverksarbetare, lastbilschaufför och olika utbildningar inom IT-området. Folkhögskolorna byggde snabbt upp verksamhet som svarade mot behoven av fler utbildningsplatser, och platserna fördelades efter ansökan till Folkbildningsrådet. Hela 95 procent av deltagarna som påbörjade en yrkesutbildning på folkhögskola fullföljde den. Efter fullföljd utbildning var

hälften av deltagarna etablerade på arbetsmarknaden året efter, och tre av fem tre år efter. Knappt var femte studerade fortfarande både ett och tre år efter, ett år efter var två av fem av dessa i högskolestudier och tre år efter, tre av fem.

Kostnaden för förslaget beräknas till 290 miljoner kronor 2027 (halvårseffekt), 580 miljoner kronor 2028 och därefter 443 miljoner kronor per år, vilket motsvarar 5 000 årsstudieplatser. Platserna föreslås helfinansieras med statsbidrag hösten 2027 och hela 2028. Folkbildningsrådet beräknar att platserna kan delfinansieras av regionerna från och med 2029.

Regional samordning av folkbildningens utbildningserbjudande

Folkbildningsrådet har under senare år stärkt sitt arbete för att synliggöra hur folkhögskolor och studieförbund kan bidra till den regionala kompetensförsörjningen, bland annat genom myndighetssamverkan för kompetensförsörjning och livslångt lärande med Arbetsförmedlingen, Myndigheten för yrkeshögskolan, Skolverket, Tillväxtverket och andra myndigheter.

I samband med den kartläggning av behov av extra årsstudieplatser i folkhögskola som Folkbildningsrådet nyligen genomfört konstaterades att det finns stora behov inom regionerna av fler platser på folkhögskola för yrkesutbildningar och att det var välkommet att Folkbildningsrådet gjorde en sammanställning av de regionala behoven.

Landets folkhögskolor och studieförbund skulle kunna spela en större roll för kompetensförsörjningen i respektive region om en samlad lägesbild regelbundet kan sammanställas i samverkan med folkhögskolorna och studieförbunden i området. Med stöd av regionala kontaktpunkter skulle Folkbildningsrådet regelbundet kunna sammanställa sådana planeringsunderlag samt, när så är aktuellt, fördela medel för särskilda kompetenssatsningar.

Folkbildningsrådet föreslår därför att 5 miljoner kronor årligen tillförs för att ta fram regionala planeringsunderlag avseende folkhögskolor och studieförbund samt för arbetet med att fördela och följa upp medel för regional kompetensförsörjning genom folkbildningen.

Folkbildning för beredskap och civilt försvar

Stärkt motståndskraft mot otillbörlig informationspåverkan

Folkbildningsrådets förslag

- **Att 100 miljoner kronor tillförs årligen 2027–2029 för kunskapshöjande insatser inom folkbildningen om otillbörlig informationspåverkan och desinformation genom studiecirkelar, föreläsningar och utbildningar på studieförbund och folkhögskolor. Genom satsningen kan 50 000 personer per år få fördjupade kunskaper så att motståndskraften stärks.**

Skälen för förslaget

Otillbörlig informationspåverkan och desinformation utgör ett såväl dagsaktuellt som långsiktigt hot mot Sveriges demokrati. Erfarenheter från senare års säkerhetspolitiska utveckling visar att informationsmiljön är en central arena för påverkan. Främmande makt och andra aktörer försöker systematiskt undergräva förtroendet för samhällets institutioner och splittra befolkningen.

Myndigheten för psykologiskt försvar visar att ett effektivt psykologiskt försvar förutsätter en befolkning med god förmåga att kritiskt värdera information, identifiera desinformation och förstå påverkansmetoder. Detta kräver breda och långsiktiga kunskapshöjande insatser som kompletterar myndigheternas arbete. Det finns ett stort behov av att nå delar av befolkningen som löper särskild risk att utsättas för skadlig informationspåverkan. Det gäller bland annat unga, äldre, personer med intellektuell funktionsnedsättning och personer med otillräckliga kunskaper i svenska eller svag anknytning till det svenska samhället.

Studieförbunden, med verksamhet i samtliga kommuner och stark lokal förankring, har särskilt goda förutsättningar att bidra till samhällets motståndskraft i informationsmiljön. Studieförbunden har stor kunskap av att arbeta med olika delar av befolkningen och använder en pedagogik som bygger på reflektion och kritiskt tänkande. Förbunden stärker också tilliten i samhället genom att skapa mötesplatser som sammanför människor som annars inte hade mötts. Folkhögskolan har många deltagare som tillhör grupper som riskerar att vara sårbara för skadlig informationspåverkan.

Det vore därför betydelsefullt att inkludera kunskaps- och medvetandehöjande åtgärder på relevanta folkhögskoleutbildningar.

Folkbildningsrådet föreslår en riktad satsning för att stärka befolkningens motståndskraft mot otillbörlig informationspåverkan och desinformation. Satsningen bör syfta till att ge konkreta kunskaper och verktyg för att identifiera desinformation och öka medvetenheten mot det hot som informationspåverkan innebär. Arbetet kan förslagsvis utföras i samverkan med Myndigheten för psykologiskt försvar och därmed bygga på aktuellt och kvalitetssäkrat material. Satsningen kan komplettera myndigheters och andra aktörers befintliga insatser och bidra till ett breddat, uthålligt och demokratiskt förankrat psykologiskt försvar genom folkbildningens pedagogik och räckvidd. Genom den föreslagna satsningen kan 50 000 personer per år få fördjupade kunskaper så att motståndskraften mot desinformation och otillbörlig informationspåverkan stärks.

Kunskapshöjande insatser för stärkt beredskap och civilt försvar

Folkbildningsrådets förslag

- Att 50 miljoner kronor tillförs studieförbunden årligen 2027–2029 för kunskapshöjande insatser för stärkt beredskap och civilt försvar. Satsningen föreslås omfatta beredskapscirklar, föreläsningar och utbildningar. Genom satsningen kan 25 000 personer få fördjupade kunskaper så att försvarsviljan och motståndskraften stärks.
- Att 50 miljoner kronor tillförs folkhögskolan årligen 2027–2029 för utbildningar till yrken som är särskilt viktiga vid kris samt för kunskapshöjande insatser i generella frågor om krisberedskap.

Skälen för förslaget

God beredskap och försvarsvilja förutsätter bred kunskap och engagemang i befolkningen och i civilsamhället. Studieförbunden är en lokalt förankrad aktör med särskilt goda förutsättningar att komplettera statliga informationsinsatser som Myndigheten för civilt försvars broschyr *Om krisen eller kriget kommer*. Studieförbunden har de senaste åren initierat flera samarbeten inom civilsamhället för att stärka beredskapen och det civila försvaret. Förutsättningarna är således goda för att få stor utväxling av en riktad insats. Studieförbunden har, som redan nämnts, också god

förmåga att nå personer som annars riskerar att hamna vid sidan om mer generella informationsinsatser. Med tillförda resurser skulle studieförbunden kunna vidareutveckla befintliga folkbildningsinsatser och genomföra dessa i större skala samt med särskild inriktning på äldre, personer med funktionsnedsättning och utrikes födda.

Folkhögskolan har en lång tradition att skapa och anpassa utbildningar efter nationella behov och utifrån lokala förutsättningar. Via landets folkhögskolor når utbildningssatsningar snabbt ut över hela landet och genom sin tillgång till lokaler, pedagogisk personal och nära kontakt med deltagargrupper har skolorna alla förutsättningar för att bli viktiga utbildningsanordnare i samband med kris och konflikt.

Landets folkhögskolor erbjuder redan i dag yrkeskurser med beredskapskoppling, och med riktade resurser kan folkhögskolan snabbt utöka och utvidga denna verksamhet för att bidra med fler utbildningar som är särskilt viktiga vid kris och konflikt. Det kan handla om yrken relaterade till sjukvårdens behov men även kurser i syfte att återuppbygga samhället, till stöd för infrastruktur, till exempel inom VVS, el och transporter. För att långsiktigt utveckla och säkerställa denna verksamhet föreslår Folkbildningsrådet att 35 miljoner kronor tillförs folkhögskolan årligen 2027–2029 för att finansiera 480 årsplatser per år.

Folkhögskolorna har också goda förutsättningar att genomföra kunskapshöjande insatser i generella frågor om krisberedskap för närsamhället. Folkbildningsrådet föreslår att 15 miljoner kronor tillförs folkhögskolan årligen 2027–2029 för kunskapshöjande insatser för lokalbefolkningen och deltagare på folkhögskolan. Verksamheten genomförs som korta kurser och kan med fördel utformas i nära samverkan med folkhögskolornas huvudmannaaorganisationer inom civilsamhället och regioner. Via denna utbildningssatsning kan folkhögskolan nå cirka 10 000 deltagare per verksamhetsår.

